

מבית לנו

מבית מדרשו של
מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל
בעל "שבט הלוי"

פסקים
ובירורי
הלכה

תשעה באב שחל ביום ראשון
ערב שבת חזון, שבת חזון,
מוצאי שבת,
יום ראשון תשעה באב

אב
תשפ"ה

לעילוי נשמת
הרה"ח ברוך בענדיט ב"ר יוסף מנחם ז"ל
גלב"ע כ' תמוז תשע"א

מבית לוי
מבית מדרשו של מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל
דבורה הנביאה 15 בני ברק
פלאפון: 052-7152484
טלפקס: 1533-5700279
אימייל: m0779219211@gmail.com

הרב משה שטיין
דומ"צ בית הוראה זכרון מאיר
רב דקהל חסידים קרית הרצוג ב"ב
ראש כולל קרלין סטולין

©
כל הזכויות שמורות

מענה ההלכה מבית לוי

בין השעות 8:00 בבוקר - 24:00 בלילה

0733-83-84-06

ניתן לקבלת את החוברת ופסקי ההלכה היוצאים לאור בידי חג ומועד
בנייל: m0779219211@gmail.com

פרק א'

יום שישי - ערב שבת חזון

הכנות לשבת

- א. מי שרגיל להתרחץ ולחפוף ראשו במים חמים בערב שבת לכבוד שבת מותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין, ולחפוף הראש בחמין בלא סבון מ"ב (סי' תקנ"א ס"ק צ"ו - צ"ז). ולמי שעובד בחוץ וסובל מזיעה מרובה, עיין בשבט הלוי (ח"ח סי' קכ"ז) להקל לפי הצורך. ואנשים שעובדים ומזיעים הרבה ואין יכולים להעביר הזיעה בלי סבון, מותר עם סבון אבל במים צוננים בלבד שבט הלוי (ח"ח סי' קכ"ז) ע"ש באריכות.
- ב. מותר למבול לכבוד שבת למי שנוהג בכך כל ערב שבת. ואמר מרן זצ"ל שיהיו מי המקוה פושרים מ"ב (ס"ק צ"ה) ושעה"צ (ס"ק צ"ח). וכן אמר מרן זצ"ל שהנוהג למבול בכל שבת בבוקר מותר למבול, ולא יהיו מי המקוה חמים אלא פושרים.
- ג. מותר לקצוץ צפרניים מ"ב (ס"ק כ').
- ד. מותר לצחצח נעליים עם משחה שמעתי ממרן זצ"ל, ודעתו דגם בימי החול יש להקל למי שרגיל בכך, שאין זה בכלל גזירת כיבוש.
- ה. מעימת תבשיל של בשר לצורך הבישול מותרת שמעתי מאמור"ר הרה"ח ברוך בענדיט שטיין ז"ל ששמע ממרן זצ"ל, דאין זה בכלל מעימה האסורה משום שמחה. [וכ"כ בספר מקור חיים לבעל חוות יאיר. ובלקט יושר הביא דעות בזה]. וה"ה במבשל לצורך שאר סעודות מצוה מותר למעט מעט לצורך הבישול.
- ו. המנהג המקובל כהיום כמעט בכל המקומות ללבוש בגדי שבת בשבת חזון כמו בכל שבת. ומותר ללבושם בשעה שלובשם בכל ערב שבת סי' תקנ"א במ"ב (סק"ו). מרן זצ"ל לבש בגדי השבת חוץ מהמכנסיים שלא החליף (כמו שהביא במ"ב ויש משנים בנדר אחד). ושמעתי ממרן זצ"ל דמותר ללבוש בגדי שבת אחר הרחיצה בשעה שלובשם בכל ערב שבת ואפילו סמוך לחצות היום. וכן אין משנים בבית הכנסת בפרישת הפרוכת והמפות משאר שבתות השנה שם ברמ"א, אבל פורשין פרוכת של שבת. [וה"ה מפות ומכסאות, מ"ב ממהרי"ל].
- ז. חתן בשבת עליה לתורה ונער שנעשה בר מצוה בשבת זו לא ילבוש בגדים חדשים. וישתדלו ללבוש בגדיהם החדשים עכ"פ בשבתות שלפני ר"ח עיין מ"ב (סי' תקנ"א סק"ט). ועיין בתשובת מרן זצ"ל מבית לוי במכתבי תורה.

שבת חזון

- ח. נהוג לעשות בליל שבת זו, שלום זכר כמו בכל שבת.
- ט. כבדית מילה יעשה הסעודה קודם מנחה סי' תקנ"ב, במג"א ומ"ב (ס"ק כ"ג).
- י. שחרית - נוהגים בסדרי התפלה והניגונים בשבת זו כמו בכל שבת. ואין משנים בקרה"ת באיכה אשא לבדי ובהפטורה, בניגון של איכה, ולא בלכה דודי.
- נהוג שהרב עולה לתורה למפטיר של חזון בשבה"ל (חי"א סי' ע"ד) כתב שבמג"א (סי' רפ"ב) כתב שהרב עולה למפטיר. ואין לרב לוותר ע"ז לבעל יא"צ, ומג' טעמים, הא' שידע לקונן, הב' כבוד התורה, והג' כבוד הציבור שכבודם בגדולים. וזה אחד מתכסיסי הרבנות של החרדים הנהוגים בישראל, ע"כ.
- אומרים אב הרחמים אחר קריאת התורה מ"ב (סי' תקנ"ב ס"ק ל') מא"ר.
- מנחה - אין אומרים במנחה צדקתך סי' תקנ"ב סי"ב ברמ"א.
- ואין אומרים פרקי אבות. ולא יטייל בשבת זו כתב הרמ"א סו"ס תקנ"ג אין אומרים פרקי אבות, וכן לא יטייל ערב ת"ב. ובשע"ת (סק"ה) דאף כשחל עת"ב בשבת לא יטייל כל היום. ועיין להלן לגבי ת"ת בשבת זו.
- יא. לימוד תורה מותר בשבת עד חצות היום, ואח"כ ילמד רק דברים המותרים במ"ב בשבה"ל (ח"ו סי' ע' ו') דהמג"א סו"ס תקנ"ג נסתפק ממתי אסור בזה. והדגמ"ר ודה"ח מקילים עכ"פ קודם חצות וכ"פ במ"ב (ס"ק י') והט"ז מיקל גם אחרי חצות, ועיין בבאור"ל. ובשו"ת חת"ס (סי' קנ"ו) נוטה להחמיר גם קודם חצות. והיות ויש לחוש שיבואו לידי ביטול תורה כי אין רגילים ללמוד ב' ימים שלימים בדברים המותרים במ"ב, ע"כ נוהגים להקל עכ"פ לפני חצות כדעת הדגמ"ר והמ"ב. ובשו"ת כתב סופר מיקל ללמוד ברכים בשבת אחר חצות דברים המותרים במ"ב ע"ש אות ד', דבכת"ס (או"ח סי' ק"א) מתיר בשבת אחר חצות, אף דאסור במ"ב כאשר ביאר שם. משום דבעט"ב אין האיסור משום אכילות אלא משום דמהרהר בד"ת בלילה ממה שלמד ביום. וכיון דמשום אכילות ליכא גם חשש הרהור ליכא דברברים הרעים לא שייך זה, עיי"ש. אבל אין מוסרים שיעור בדברים האסורים במ"ב, אפילו שיעור שהוא קבוע בשבת אחה"צ.
- יב. שרים זמירות שבת ברגיל בכל הסעודות כולל בסעודה שלישית.
- יג. סעודה שלישית - אם חל מ"ב ביום ראשון, אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שלחנו אפילו בסעודת שלמה בעת מלכותו.

צריך להפסיק את האכילה מבעוד יום קודם שקיעת החמה. ונכון להודיע זאת לחמון עם שלא ימעו שהוא כשאר שבת שו"ע סי' תקנ"ב סעיף יו"ד. וכתב במ"ב (ס"ק כ"ג) בשם המור ואסור למנוע מאכילת בשר ויין אע"ג דאין חיוב לאכול בשר בשבת מ"מ כיון שנמנע משום אבלות עבירה היא.

יד. במקום שנוהגים לסעוד סעודה שלישית בביהמ"ד עם קהל, לא ישבו בשבת זו, רק יאכל כל אחד בבית עם בני ביתו. ומותר לזמן על הכוס [ולשתות היין] קודם השקיעה במ"ב (ס"ק כ"ג) כתב, ולא ישב בסעודת חברים [מ"א]. ובספר בכור שור חולק ע"ז ודעתו דמי שרגיל בכל שבת לסעוד סעודה זו עם חבריו ומנוע בשבת זו הוה כאבילות בפרהסיא. ולכונ"ע מותר לאכול עם בני ביתו, ויכול לברך בזמון כיון שהוא שבת [א"ר], [וע"ע בדע"ת למהרש"ם]. וכן נהג מרן זצ"ל לאכול סדו"ש בבית ולא עם הציבור בביהמ"ד. אבל בישיבה אכלו הבחורים סדו"ש בחדר האוכל בצוותא.

איסור הכנה משבת לחול

טו. מי שרוצה לקחת כדורים קודם הצום למניעת בחילות והקאות או להקלת הצום, יערבם במאכל או במשקה ומותר לקחתם בשבת. [ועדיף אם אפשר לערב כבר מערב שבת] שמעתי ממרן זצ"ל.

מי שצריך ליקח כדורים ויכול לקחתם או בשבת או בצום, בשבת הלוי (ח"י סי' פ"ד ו') לגבי ת"כ שנדחה שעדיף לקחתם בת"כ שנדחה מאשר לקחת בשבת, [ויל"ע בת"כ שאינו נדחה אם לקחת בשבת או"ד איסור תרופה בשבת כשאינו בזמנו חמור יותר]. וא"צ לעשות הבדלה עבור שתית מעט מים בדלחלן.

יז. אין להביא ספר קינות לביהכנ"ס בשבת אא"כ יעיין בו מעט בביהכנ"ס מבעוד יום כ"כ האחרונים לגבי לקיחת מגילת אסתר בפורים שחל במוצ"ש, [מחה"ש (סי' תרפ"ח סקי"ב), וקצש"ע (סי' קמ"א סי"ז)]. וכ"כ בכרם שלמה (סי' תקנ"ט), ובלחה"פ (על קצש"ע סי' קכ"ה) לגבי ת"כ. וכן הנוהגים להחליף נעליהם לנעלי ת"כ אחר ברכו בביהכנ"ס, אין להם להביא נעלי ת"כ לבית הכנסת בשבת.

יח. אסור להפוך את הספסלים בביהכנ"ס או להוריד את הפרוכת קודם צאת השבת במ"ב סי' תקנ"ג (סק"ו) עמ"ש השו"ע שחולצים המנעלים לאחר ברכו כתב, דאסור לשום סימן אבילות בשבת [הגר"א].

יט. משקיעת החמה נאסר בכל האיסורים הנוהגים בת"כ, אכילה ושתיה רחיצה וסיכה, אבל

אסור לנהוג סימני אבלות עד צאת השבת. וע"כ אין לנהוג אבלות בישיבה ע"ג קרקע וחליצת המנעל ופשיטת בגדי שבת, ומותר בכל אלו עד צאת השבת סי' תקנ"ג ס"ב ומ"ב (סק"ג ה'). [רחיצה כולל רחיצת ידיו עד הפרק. (ח"א כלל קל"ו ס"א)], ועי' שבה"ל (ח"ז סי' ע"ז א', שנדפס במכתבי תורה).

פרק ב'

מוצאי שבת והלכות ת"ב

- א. **בצאת השבת אומרים ברוך המבדיל בין קודש לחול. ופושטים בגדי שבת וחולכים לביהכנ"ס בבגדי חול שבה"ל (ח"ז סי' ע"ז א').** וע"ש דברמ"א מבואר דהמנעלים חולצים רק לאחר ברכו. אמנם המנהג שבאים לביהכנ"ס עם געלי מ"ב. ומי שחולץ געליו בביהכנ"ס לאחר ברכו לא יגע בהם בידיו שיהיה צריך ליטול ידיו, ובדיעבד אם נגע בידיו ינקח ידו בכל מידי דמנקי, מ"ב (סק"ו). ובשעה"צ כ' ועיין בס' ד' במג"א סק"ו, והיכא דאי אפשר שאני.
- ב. **הנשים אסורות במלאכה עד שיאמרו ברוך המבדיל בין קדש לחול, ויש להזהירם על זה סי' תקנ"ו מ"ב (סק"ב).** ואח"כ יסירו את השיירים מהשלחן, ויסירו את מפות השבת מהשלחנות. [שטיפת כלים וכדומה אין לעשות אלא אחר חצות היום בדלהלן סעיף ו'].
- ג. **מבדילין בתפלה אתה חוננתנו כשאר מוצאי שבתות רמ"א סי' תקנ"ט ס"א.** ואם שכח מלהבדיל א"צ לחזור ולהתפלל כיון שמבדיל על הכוס במוצאי מ"ב שו"ע סי' רצ"ד ס"ג.
- ד. **אחר התפלה אומרים איכה וקינוח. וסדר קדושה ומתחיל מואתה קדוש, (ואין אומרים ובא לציון גואל) ואין אומרים ויהי נועם, ולא ויתן לך שו"ע ורמ"א סי' תקנ"ט ס"ב.**
- ה. **מברכים קודם איכה בביהכנ"ס, על ב' נרות מחוברים כאבוקה ברכת בורא מאורי האש סי' תקנ"ו מ"ב סק"א.** והנשים יכולות לברך בבית לעצמן עיין בשבט הלוי (ח"ז סי' ע"ז ב') דדעת הביאור הלכה (סי' רצ"ו) שאין לנשים לברך ברכת בורא מאורי האש, ודעת השבה"ל דחייבות בברכת האש כמו שחייבות בהבדלה. והביא מכה"ח שם דאף אם מחמירות שלא לברך ברכת הבדלה, מ"מ ברכת האש ובשמים יכולות לברך כרגיל, וע"ש.

ואין מברכים ומריחים הבשמים סי' תקנ"ו בשעה"צ (סק"א). וכן בברית שמנהג הספרדים לברך על הבשמים, אין עושין כן בת"ב. עי' שו"ע סי' תקנ"ט ס"ג, ומ"ב (ס"ק כ"ז). וש"ך יור"ד (סי' רס"ה ס"ק י"ב).

מלאכה במוצאי שבת וביום תשעה באב

- ו. נוהגים שלא לעשות שום מלאכה שיש בה שיחוי עד חצות היום שו"ע סי' תקנ"ד סכ"ב ומ"ב (ס"ק מ"ג). וע"כ גם כשצריך לצורך חכנת מאכלים למוצאי הצום ישמוף את כלי הסעודה של שבת רק לאחר חצות היום. ואין לשמוף את הבית עד מוצאי ת"ב. אבל את הטלית מותר לקפל במוצאי שבת. נוהגים שלא להכין צרכי סעודה למוצאי הצום אלא לאחר חצות היום סי' תקנ"ט בשעה"צ (ס"ק מ"ג).

חיוב הבדלה להפטורים מהצום

- ז. חולים וכן מעוברות ומניקות שמותרים לאכול בתשעה באב, צריכים לעשות או לשמוע הבדלה לפני שיאכלו שע"ת (סי' תקנ"ו סק"א) מברכי יוסף בשם תשובת כנה"ג, ומ"ב סי' תקנ"ט (ס"ק ל"ז) בשם דגמ"ר (לגבי בעל ברית). ובשע"ת שם הביא מברכי"י שדעתו נוטה קצת שיכול החולה שמבדיל להוציא ג"כ בני ביתו בהבדלה זו. (והביאו בשבה"ל ח"ח סי' קכ"ט א'). והורה מרן זצ"ל שלא יעשה מיד במוצ"ש, אלא כשנצרך לאכול, כמש"כ בכה"ח (סי' תקנ"ו סק"ט ע"ש). וגם אשה תעשה לבתחלה הבדלה לעצמה ותשתה הכוס שבה"ל (ח"ז סי' ע"ז ד-ו). [ועיין בשבה"ל (ח"ד סי' נ"ד ז') שכ"כ לגבי מוצאי יוהכ"פ]. ואמר מרן זצ"ל שלעת הצורך אפשר להקל לאשה בלא הבדלה מספק ספיקא (שהזכיר בס' צפנת פענח) דשמא נשים אינן חייבות כלל בהבדלה (עי' שו"ע סו"ס רצ"ו), ושמא כדעת הרמב"ן (מובא ברא"ש פ"ד דתענית סי' מ' ועיין בשבה"ל ח"ח סי' קכ"ט) דכשחל ט"ב במוצאי שבת אין חיוב הבדלה כלל, וכ"כ בשבה"ל (ח"ז סי' ע"ז ד'). כמו כן יכול הבריא לעשות לחולה או לאשה הבדלה והיא תשתה ויוצא גם הוא יד"ח הבדלה בזה שבה"ל (ח"ח סי' קכ"ט א'), דנחשב בר חיובא לגבי הבדלה ע"ש. [וכ"כ בכה"ח סי' תקנ"ו סק"ט מכמה פוסקים]. ובאות ב' הוסיף דגם באשה יש להקל שנחשבת בר חיובא, ואם שותה מההבדלה יצא האיש המבדיל.
- ח. יעשו הבדלה על מיין ענבים [או אם יש שכר שהוא חמר מדינה יבדילו עליו ובמקום

שא"א בהנ"ל יעשו על יין [עין בשבט הלוי (ח"ז סי' ע"ז ה') דאם יכול להבדיל על שכר [עין להלן] פשיטא דחייב להבדיל ע"ג, ואם א"א יכול להבדיל על יין ע"ש. ושמעתי ממרן זצ"ל דמ"מ יבדיל על מיץ ענבים ולא על יין, וכן שמעתי ממרן זצ"ל בשנים תש"נ - תש"ס שבזמן זה באר"י מיצים טבעיים [כמו שהיה מצוי פעם מיץ תפוזים טבעי] וכן תה וקפה להלכה למעשה אין להחשיבם לחמר מדינה, וכן שמשקאות קלים כמו קולה אינם חמר מדינה. (ולגבי בירה לבנה אמר שנחשב לחמר מדינה, ובשנים עברו אמר שגם בירה שחורה היא חמר מדינה) ועניינים אלו משתנים עם הזמן ובין המדינות. [ובשם החזו"א זצ"ל אומרים שחשש שבאר"י שהיין מצוי, אין היום חמר מדינה כלל].

אם צריך רק טעימת מים א"צ להבדיל ומותר לשתות בלא הבדלה שבט הלוי (ח"ח סי' קכ"ט).

ט. חולה האוכל בת"ב ביום, יניח תפילין לפני שאוכל אף אם אוכל בבוקר, וכמ"ש בשבחה"ל (ח"ט סי' קל"ג ב') דחולה האוכל בת"ב יניח תפילין קודם שיאכל דאסור לאכול קודם הנחת תפילין, ומה שאין מניחים בשחרית הוא רק ממנהגא.

י. מנחה - חולה וכדו' שאינו צם בת"ב אומר נחם בבונה ירושלים, אבל אינו אומר עננו בביאור הלכה (סי' תקס"ה ס"א ד"ה בין) כתב דיחיד שאין מתענה אין לו לומר עננו בשום פנים. ואם אכל פת וחייב בברכה"י, עיין ברמ"א סי' תקנ"ז שמי שאינו צם אומר נחם בברכה"י, וכמ"ב (ס"ק ה') הביא ש"א שאין לאומרו בברכה"י וסתימת הפוסקים כהרמ"א.

יא. קמן שהגיע לחינוך המנהג שאוכל מבלי לעשות הבדלה לעצמו מבית לוי במכתבי תורה בהוספת מרן זצ"ל, וכ"כ בשבחה"ל (ח"י סי' קע"ז ד') דלמעשה אין להבדיל].

ברית מילה פדיון הבן ובר מצוה

יב. ברית מילה - עושים הברית לאחר הקינות קודם חצות בשו"ע סי' תקנ"ט ס"ז, אם יש תינוק למול מלין אותו אחר שגומרים הקינות, ויש ממתנין למולו עד אחר חצות וכ' הרמ"א והמנהג כסברא ראשונה.

ולובשים בשעת המילה אבי הבן [ואמו, ותמעט כתכשיטים] בגדי שבת ומותר להחליף הכתונת (בגדי זיעה). ואסורים בנעילת הסנדל וברחיצה בביאור הלכה (סי' תקנ"ט ס"ז ד"ה ומותר) כתב בשם בגדי ישע שאסור לנעול מגעלים שכיון שהוא אחד מחמשה עיניים מדינא דגמרא אסור לבטלו.

והאב מברך שהחיינו. ואם היוולדת שם תשמע הברכה ותמעט מן הכוס, ואם אינה שם יברך ויתן לקמן לשתות שו"ע סי' תקנ"ט ס"ז ומ"ב (שם). ועיין בשבט הלוי (ח"ז סי' ע"ז ג') לגבי

רחיצה, ולובשים טלית כנהוג בעת המילה. [עין שע"ת סי' תקנ"ה].

יג. **פדיון הבן**, שזמנו ביום ראשון יום צום ט"ב, או שחל יום ל"א בשבת, יעשו את הפדיון במ' באב עצמו, ויברך שהחיינו, [ומהיות טוב יעשו סמוך לערב] ואת הסעודה יעשו בלילה עיין במ"ב (סי' תקנ"ט ס"ק ל"ח). ובשבת הלוי (ח"ו סי' ע' י"א) כתב דבשו"ת האלף לך שלמה (סי' שמ"ט) הביא משו"ת גור אריה יהודה (יו"ד סי' קט"ז) לפדות במוצאי שבת. והגרש"ק עצמו ס"ל דיעשה ביום סמוך לערב (והוא מהיות טוב, אבל מדינא מותר בשחרית). וכ' שאין חשש משום שהחיינו. ושכ"ב בדע"ת למהרש"ם (סי' תקנ"א סי"ז) לעשות הפדיון במ"ב עצמו ולברך שהחיינו.

פרק ג'

מוצאי תשעה באב

תפלה והבדלה

א. מקדשים את חלבנה במוצאי תשעה באב לאחר הבדלה עם מנעלים עיין בסי' תכ"ו ס"ב ברמ"א, שאין מקדשין חלבנה במוצאי ת"ב ושאר תעניות, לפי שאין שריון בשמחה. וכ' במ"ב (ס"ק י"א) אבל דעת האחרונים דמקדשין אפילו במוצאי ת"ב, [באה"ט (בשם האריז"ל) ופר"ח וכן העתיק הח"א (שעה"צ סק"ח, ע"ש)] אלא דכתבו (ח"א) דצריך למעום קודם, חוץ מיוהכ"פ מתוך ששמחין שיצאו בדימום. (וכ' בשעה"צ (סק"ט) ובאליה רבה משמע שאם יש לו לקדש בציבור יכול לקדש עמהם אף שלא טעם משום ברב עם וגו'. ומיהו במוצאי ת"ב צריך להזהר שלא לקדש בלי מנעלים, עכ"ד). וע"כ התאספו מאוחר יותר לקידוש לבנה. ונוהגים לרקוד כרגיל בקידוש לבנה.

ב. עושה הבדלה על היין ואין אומר הפסוקים הנה א-ל ישועתי וגו', ואין מברך על נר ובשמים, [גם אם לא בירך על הנר במוצ"ש]. ומותר לשתות היין בעצמו וא"צ ליתנו לקמן מ"ב סי' תקנ"ז סק"ג מהגול מרכבה, וכן נוהגין למעשה. שבה"ל (ח"י ע' ט) ע"ש.

ג. אשה שבעלה מתעכב במוצאי הצום תעשה לעצמה הבדלה ותשתה הכוס שבט הלוי (ח"ד סי' נ"ד ז') לגבי יוהכ"פ.

ושתית מים בלבד מותרת גם בלי הבדלה שבט הלוי (ח"ח סי' קכ"ט ג').

מנהגי אבילות במוצאי ת"ב

ד. נהגו בני אשכנז שלא להסתפר לכבס ולהתרחץ במוצאי הצום עד חצות יום עשירי בשו"ע סי' תקנ"א ס"ד כתב, לאחר התענית מותר לספר ולכבס מיד. וכתב במ"ב (ס"ק ל"ו) וק"ו שמותר בבשר ויין. ובסי' תקנ"ח בשו"ע כתב, בט"ב לעת ערב הציתו אש בהיכל ונשרף עד שקיעת החמה ביום עשירי, ומפני כך מנהג כשר שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין כליל עשירי ויום עשירי. והרמ"א כתב ויש מחמירין עד חצות היום ולא יותר. וכתב במ"ב (סק"ג), וה"ה שלא לרחוץ במרחץ ולספר ולכבס עד חצות, (אחרונים בשם רש"ל). וכתב ע"ז בביאור הלכה (ד"ה עד חצות) דבמאמר כתב דמסתימת מרן ומור"ם כאן וכן ממ"ש לעיל סי' תקנ"א ס"ד משמע דאף ממנהג כשר לא אסור אלא בבשר ויין, אבל לענין רחיצה ותספורת לא החמירו. ומצאתי להרב השיורי שהתיר ג"כ, עכ"ל. ומ"מ קשה להקל בזה שכמה אחרוני זמננו העתיקו ד"ז למעשה, ע"כ. ומי שנוסע למרחקים למחרת ט"ב, כיון שהוא שעה"ד אפשר להקל לו לכבס במוצאי ט"ב. וכן רחיצה בשעת הצורך קל יותר במוצאי ט"ב מתשעת הימים. ל"ט במוצאי ת"ב לדעת הש"ך תחפוף בער"ש (ביאור"ל סי' תקנ"א סט"ז ד"ה אם, ומ"ב סי' תקנ"ד ס"ק י"ח ממג"א), אמנם דעת מרן זצ"ל כהסד"ט (סי' קצ"ט סק"ב ד"ה בשו"ת) לחפוף במוצאי ת"ב, ועי' שיעורי שבט הלוי סי' קצ"ט ס"ד אות ב'.

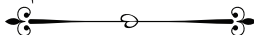
ה. וכן אין אוכלים בשר ואין שותים יין עד חצות היום ובסעודת מצוה מותר מ"ב (סק"ב). כתב כנה"ג דטוב שלא לשמש מטתו כליל יו"ד אם לא כל"ט או יוצא לדרך או בא מן הדרך, עכת"ד. ותבשיל של בשר מותר. ואם דרכו לברך תמיד ברהמ"ז על הכוס מותר גם כלילה זו בביאור"ל כתב אבל תבשיל של בשר מותר [מאמר]. עוד כתב שם לענין כוס של ברהמ"ז אם דרכו תמיד לברך על כוס יין מותר גם כלילה זו ע"ש.

ו. וכן אסור בשמיעת כלי שיר עד חצות שמעתי ממרן זצ"ל וכדמשמע ממג"א, ומ"ב (סק"ב). וכן ברכת שהחיינו אין לברך בשע"ת (סי' תקנ"ח סק"ב), והנהגין שלא לברך שהחיינו מי"ז בתמוז גם כליל ויום עשירי אסור.

ועד קדושת סת"ם

מיסודם

מכון הגר"ש ואזנר זצ"ל   מכון הגר"נ קרליץ זצ"ל

הכתובת: דבורה הנביאה 15 בני ברק טל: 03-5700279

רשימת מכונים בבני ברק

שקבלו את האישור של "ועד קדושת סת"ם"

בית יוסף

רבי עקיבא 145
03-5798610

מרכז הסת"ם

זכריה 3
03-5707599

מזוזות ביתך

בעל שם טוב 19
03-5709771

ברכת הסת"ם

כרנמן 69 פת פובסקי
03-5799967

כתרי אותיות

יונה הנביא 14
03-6163468

סת"ם כהלכה

חזון איש 41
03-5506613

רש"י

רש"י 19 פת ר"ת
03-5706994

מלאכת מחשבת

כרנמן 78
03-7705277

רשימת מכונים בירושלים

שקבלו את האישור של "ועד קדושת סת"ם"

לשכת הסופר

יצחק נפתא 16
02-5375732